

думка, 1996. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/ukrxx/zmist.htm>. – Назва з екрана.

3. Мазур І. І. Корупція як інститут тіньової економіки / І. І. Мазур // Економіка України, 2005. – № 8. – С. 68–75.

4. Ильин И. А. Путь к очевидности : Соч. / И. А. Ильин. – М. : ЗАО Изд-во ЭКСМО-Пресс, 1998. – 912 с.

Некрасов В. А. – кандидат юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи Національної академії внутрішніх справ;

Мельник В. І. – засновник юридичної фірми «Правова та економічна безпека»

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОСНОВІ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ (ІЛР)

Упродовж останніх 15 років політична, громадська та бізнес-еліта активно порушує питання щодо формування нової парадигми забезпечення економічної безпеки держави, де чинником започаткування зазначеного процесу має стати ідея створення єдиного органу, відповідального за розв'язання проблем протидії кримінальним проявам у сфері економіки, організованого та укомплектованого на принципово інших засадах, з урахуванням кращих досягнень світової правоохоронної практики.

Одним з визначальних реформаторських напрямів організації новоствореної Служби фінансових розслідувань має стати запровадження її на основі моделі ІЛР (Intelligence Led Policing), тобто організація поліцейської діяльності на підставі кримінального аналізу.

Міжнародний досвід превентивних заходів, який нині застосовують правоохоронні органи, свідчить, що ключовими інструментами забезпечення національної безпеки в правоохоронній сфері є кримінальний аналіз та аналіз ризиків.

За умов, коли усталена модель розслідування злочинів фактично не відповідає запитам суспільства та побудована на застарілих підходах радянського минулого, запровадження вищезазначеної моделі є чи не єдиним шляхом виходу правоохоронної системи з кризи.

За своїм змістом система аналізу інформації в діяльності правоохоронних органів є пошуком і встановленням зв'язків між даними про злочинну діяльність та іншими даними, потенційно пов'язаними з ними, з метою їх використання в розробленні тактичних і стратегічних принципів, серед іншого у сфері інтегрованого управління кордонами, що базується на аналізі інформації та спрямована на співпрацю, а також пошук рішень у боротьбі з організованою злочинністю на національному й міжнародному рівнях.

Коли йдеться про кримінальний аналіз та аналіз ризиків, слід мати на увазі «діяльність правоохоронних органів в управлінні інформацією». Таким чином, діяльність спрямовується у проактивному напрямі, що визначено як стратегічний підхід до майбутнього, спрямований на боротьбу зі злочинністю за допомогою дій, заснованих на ідентифікації та аналізі інформації.

Система аналізу інформації є моделлю, що забезпечує більш точне визначення напрямів діяльності та розумного розподілу ресурсів, сприяючи досягненню бажаних цілей.

Усталена модель розслідування злочинів побудована на масштабних перевірках причетності до злочину суб'єктів господарювання та окремих осіб, вона фактично призводить до необґрунтованих перевірок суб'єктів господарювання та інших осіб на причетність до скоєних злочинів чи тих, що готуються; є доволі складною для виявлення ієрархічно розбудованих і територіально розгалужених злочинних технологій та ОЗГ; вимагає задіяння значної кількості людських ресурсів для виявлення та розслідування злочинів; аналітичний інструментарій переважно використовується для збирання додаткової інформації про вже виявлених перевірками на причетність до правопорушення суб'єктів господарювання та фізичних осіб; вона є надто громіздкою та сформована на засадах недовіри до правоохоронців - тому імітація діяльності та необґрунтована система оцінок результатів роботи правоохоронного органу є цілком закономірним наслідком її використання.

Організація ж поліцейської діяльності за моделлю ІЛР має іншу платформу: викриття злочинних технологій і причетних до них фізичних та юридичних осіб здійснюється шляхом обробки великих масивів інформації з використанням програмних продуктів кримінального аналізу (I2, Maltego, Palantir, BigData,

Watsona й ін.); увагу зосереджено на викритті злочинних груп, кримінальної інфраструктури, схем і технологій учинення злочинів, які суттєво впливають на криміналізацію суспільних відносин та їх розслідування; її імплементація пов'язана з трансформаціями структурно-функціонального та законодавчого характеру, зокрема спрощенням процедури досудового розслідування, зміненням підходів до визначення достатності й допустимості доказів, а також прийняття управлінських рішень, з формуванням довіри до поліцейського органу та соціального захисту його співробітників, відповідно зниженням корупційних ризиків; визначення стратегії боротьби зі злочинами й тактики розслідування кримінальних проваджень під час її застосування здійснюється за рахунок методологій оцінки ризиків та загроз (SWOT, PEST, SOCTA та ін.); зрештою, це уніфікована форма діяльності зарубіжних правоохоронних інституцій, а отже її запровадження сприятиме інтеграції вітчизняних правоохоронних органів у європейську та міжнародну поліцейську спільноту.

Таким чином, ІЛР – це модель діяльності органів поліції (фінансової поліції), спрямована на підтримку інституційного управління та рішень уповноважених осіб правоохоронного органу на основі процесу кримінального аналізу інформації та поширення даних.

Кримінальний аналіз у такому разі – дії, спрямовані на виявлення взаємозв'язків між даними про злочинну діяльність та іншими даними, потенційно з ними пов'язаними, з метою їх використання правоохоронними органами та судом.

Стратегічний аналіз ризиків (англ. Strategic risk analysis) здійснюється на центральному рівні та застосовується для прийняття рішень загальнодержавного значення з метою формулювання довгострокових цілей діяльності правоохоронного органу, перегляду наявних і нових тенденцій, змін у злочинному середовищі, забезпечення контролю дій та розвитку програм боротьби з злочинністю, формулювання пропозицій щодо шляхів, які зумовлюють змінення підходів, програм і законодавства.

Тактичний аналіз ризиків (англ. Tactical risk analysis) здійснюється на місцевому рівні й застосовується для детального вивчення конкретного правопорушення (групи правопорушень).

Оперативний аналіз ризиків (англ. Operational Risk Analysis) здійснюється на регіональному (територіальному) рівні й застосовується для вивчення рівня безпеки в окремому регіоні (області, районі).

Аналіз ризиків (англ. Risk analysis) – це вид інформаційно-аналітичної діяльності правоохоронних органів, який передбачає оцінки загроз, уразливості та рівня негативного впливу, зіставлення результатів цих оцінок з дослідженнями взаємозв'язків між ними з метою розроблення пропозицій (рекомендацій) щодо підвищення ефективності сфери безпеки.

Визначальними складовими елементами розвитку моделі «ILP», які необхідно запровадити, є:

- інформаційні ресурси, спеціально підготовлені для використання в кримінальному аналізі;
- система їх наповнення всіма органами та підрозділами правоохоронного органу;
- система оцінки надійності джерел інформації та її достовірності;
- спеціальне програмне забезпечення як інструмент;
- інтеграція програмного забезпечення в інформаційну систему;
- спеціально навчені аналітики та практичні працівники здатні працювати за такою моделлю;
- стандартизовані форми аналітичних продуктів;
- нормативно-правова база для врегулювання визначених питань.

Визначимося з *базисом прогресивної системи управління правоохоронним органом:*

- головним ресурсом має стати людський інтелект, управління знаннями, створення осередку генерування ідей серед працівників;
- наявність необхідної гнучкості, можливість адаптуватися до умов динамічного кримінального середовища й швидко переоснащувати власний інформаційно-технологічний ресурс;
- здатність швидко освоювати набутки різних галузей наук завдяки поєднанню зусиль представників різних фахових компетенцій;
- побудова надійної репутації, а також правової та соціальної відповідальності - як наслідок, залучення до лав населення і перспективних кадрів для підтримання правопорядку;

– кооперація з іншими правоохоронними та наглядовими органами, міністерствами, відомствами, організаціями щодо спільного використання власних ресурсів та участі в спільних заходах;

– демонстрація ефективності дій, і, зрештою, скорочення чисельності осіб, втягнутих у кримінальний бізнес.

Запровадження системи ІЛР дозволить:

– удосконалити механізми накопичення, обробки, оцінки та аналізу інформації й привести системи аналізу інформації у відповідність до європейських стандартів;

– упровадити сучасні технології для послідовної багатоаспектної оцінки криміногенної обстановки й прогнозування її розвитку на всіх рівнях управління;

– забезпечити розвиток міжнародної та міжвідомчої співпраці з питань обміну інформацією та спільного аналізу загроз;

– створити ефективну і гнучку систему підготовки персоналу з питань інформаційного аналізу.

Павлов Д. М. – доктор юридичних наук, доцент, військовослужбовець Управління державної охорони України;

Пугач С. М. – перший заступник начальника Інституту Управління державної охорони України Київського національного університету імені Тараса Шевченка

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЮ КОШТІВ І ФІНАНСУВАННЮ ТЕРОРИЗМУ ЯК ФАКТОР ДЕТИНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ТА ПОДОЛАННЯ КОРУПЦІЇ

Реалізація євроінтеграційної моделі розвитку в умовах протидії зовнішній агресії, яка в публіцистичних джерелах отримала назву «гібридна війна», вимагає від нашої держави активізації процесів детінізації економіки та протидії корупції, яка, мов іржа, руйнує економіку зсередини, нівелюючи авторитет держави та її органів. Унаслідок соціально-економічної кризи збільшується частка тіньових, злочинних коштів, власники яких намагаються надати їм законного